

Голас Радзімы

19 кастрычніка 1978 г.
№ 42 (1560)

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЯЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 23-1
Цана 2 кап.

Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР беларускі скульптар Іван МІСКО. [Расказ аб ім змешчаны на 6-й стар.]

Фота С. КРЫЦКАГА.

ШЛЯХ НАВЕРХ ПАЧЫНАЕЦЦА АД СТАНКА

[«Рабочы становіцца дырэктарам»]

стар. 3

Пад рубрыкай «Пішучь землякі»
змешчаны ўражанні гасцей з-за
рубяжа аб паездцы на Бацькаўшчы-
ну

стар. 4

ЗБІРАЛЬНІК МОЎНЫХ СКАРБАЎ

[«Клопаты яго жыцця»]

стар. 7

8

РАБОЧЫ СТАНОВІЦА ДЫРЭКТАРАМ

Пабываўшы ўпершыню ў дырэктара Мінскага электратэхнічнага завода імя В. Казлова, слесар Андрэй СЕМЧАНКА не думаў, што праз некалькі год сам стане гаспадаром яго прасторнага кабінета. Аднак кар'ера, якую зрабіў рабочы, не выпадкова, а вынік мэтанакіраванага выхавання надраў у СССР. Статыстыка сведчыць, што сярэд дырэктароў буйнейшых прамысловых прадпрыемстваў краіны больш як палавіна ў мінулым рабочыя.

Першы рубель сын селяніна Андрэй Семчанка зарабіў у калгаснай кузні. За тры тры гады, накуль працаваў у ёй, Андрэй праславіўся ў акрузе як вялікі майстар. Аднак нечакана для многіх вырашыў крута змяніць свой лёс. Завяршыўшы сярэдняю адукацыю, паехаў у Мінск. У гэты час — пачатак 50-х гадоў — заканчалася пасляваеннае аднаўленне сталіцы Савецкай Беларусі. Краіна мела вострую патрэбу ў рабочых руках. Семчанка будаваў завод, пачаўшы з вучня слесара.

За арганізатарскія здольнасці, прынцыповасць, сумленнасць і іншыя дзелавыя якасці моладзь выбрала яго сваім важаком — сакратаром камсамольскай арганізацыі прадпрыемства.

Работа з людзьмі падабалася Андрэю. І ён ахвотна прыняў прапанову паступіць у школу майстроў (штогод у ёй навучаецца каля дваццаці рабочых завода). На працягу трох год ён асвойваў азы эканомікі, складанае майстэрства кіраўніка. Вучыўся пасля работы. Адміністрацыя прадставіла яму і яго таварышам па вучобе шэраг ільгот: адзін дадатковы выходны ў тыдзень з захаваннем заробтнай платы, водпуск — толькі ў зручны час і г. д.

Далейшае ўзыходжанне рабочага зусім заканамернае: майстар, старшы інжынер па тэхнічнаму навучанню, старшыня заводскага камітэта, начальнік тэхналагічнага сектара, начальнік апаратнага цэха, сакратар парткома завода, другі сакратар Заводскага раённага камітэта партыі Мінска, намеснік дырэктара завода.

І нарэшце, у 1973 годзе Андрэй Семчанку назначылі дырэктарам Мінскага электратэхнічнага завода імя В. Казлова.

Вядома, заканамернасць заключаецца не ў тым, што рабочаму лёсам было наканавана стаць кіраўніком прадпрыемства. Пры сацыялізме, як вядома, службовае становішча не перадаецца ў спадчыну, не купіцца за грошы. Усё, з невялікай сідкай на збег акалічнасцей, вырашаюць здольнасці чалавека, яго адносіны да справы. Рызыкуні сцвярджаюць, што інакш лёс Андрэй Семчанкі і не мог склацца. Яго нястрымная цяга да ведаў (ён атрымаў вышэйшую адукацыю, вучачыся завочна), працавітасць, настой-

лівасць, арганізатарскія здольнасці абавязкова знайшлі б выйсце. Гарантый гэтаму служаць адносіны КПСС і дзяржавы да выхавання кадраў.

Гэта замацавана і ў Канстытуцыі СССР, дзе гаворыцца: «У адвядзенні з камуністычным ідэалам: «Свабоднае развіццё кожнага ёсць умова свабоднага развіцця ўсіх» дзяржава мае на мэце расшырэнне рэальных магчымасцей для выкарыстання грамадзянамі сваіх творчых сіл, здольнасцей і дараванняў для ўсебаковага развіцця асобы».

Для таго, каб забяспечыць выкананне гэтага артыкула Асноўнага Закона, распрацаваны спецыяльныя меры. Мы спынімся толькі на адной з іх.

Шырокая сетка эканамічнай адукацыі дазваляе практычна кожнаму рабочаму атрымаць веды, неабходныя для ўдзелу ў кіраванні вытворчасцю праз пастаянна дзеючыя вытворчыя нарады, спецыялізатарскую дзейнасць, органы народнага кантролю і г. д. Тыя ж з іх, у каго з'явіліся добрыя арганізатарскія здольнасці, вылучаюцца на кіруючую работу.

На большасці прадпрыемстваў, у калгасах, саўгасах, установах і арганізацыях Савецкай Беларусі створан рэзерв кадраў. Галоўны інжынер прадпрыемства Віктар Хабараў, сакратар парткома Усевалад Барысаў, намеснік дырэктара па агульных пытаннях Мікалай Басараба ў выпадку неабходнасці могуць замяніць дырэктара, яны цалкам падрыхтаваны да такой дзейнасці.

Рэзерв на кожную кіруючую пасаду, пачынаючы ад майстра, падбіраецца адміністрацыяй па ўзгадненню з парткомом прадпрыемства, які ўважліва прыслухоўваецца да думкі рабочых, абмяркоўвае кандыдатуры з адміністрацыяй. Больш за палавіну рэзерву — рабочыя.

Работа з рэзервам і з'яўляецца спадчынным розных форм вучобы, выхавання і правёркі — павышэнне дзелавой кваліфікацыі, ідэйна-палітычнай загартоўкі, выхаванне дысцыпліны і сацыялістычнай прадпрыемальнасці, удасканаленне навыкаў работы з калектывам. Людзі, залічаныя ў рэзерв, атрымліваюць неабходную тэарэтычную і эканамічную падрыхтоўку.

...У дыскусійным артыкуле «Як стаць міністрам?», апублікаваным нядаўна ў «Літаратурнай газеце», у ліку іншых таленавітых кіраўнікоў — выхадцаў з рабочага класа — названы Андрэй Семчанка.

— Ці не стане гэтая мэта арыенцірам у вашай далейшай дзейнасці? — спытаў я дырэктара. Семчанка ўсмінуўся:

— Я не бачу ў гэтым самамэты. Галоўнае маё жаданне — кіраваць так, каб прадпрыемства паспяхова спраўлялася з пастаўленымі перад ім задачамі.

Словы дырэктара знаходзяць пераканаўчае пацвярджэнне. Мінскі электратэхнічны завод — адзін з лепшых у гэтай галіне. Яго прадукцыя экспартуецца амаль у сорок замежных краін. Трансфарматарам малой магутнасці на міжнародным Лейпцыгскім кірмашы 1973 года прысуджан Залаты медаль.

Але, вядома ж, не выключана, што з часам кар'ера Андрэй Семчанкі атрымае працяг.

I. АСІНСКІ.

ТРЭЦІ ГОД ЗАПАР ДОБРЫ УРАДЖАЙ

Можна пэўна сказаць: ураджай вырасчан сёлета добры. Так заявіў, выступаючы нядаўна ў Баку, лідэр КПСС і кіраўнік Савецкай дзяржавы Леанід Брэжнёў. Такім чынам, у наяўнасці поспех савецкіх землепрацоў, які мае вялікае значэнне для дасягнення важнейшай унутрыпалітычнай мэты СССР у бягучым пяцігадовым цыкле развіцця яго народнай гаспадаркі: істотна ўзняць жыццёвы ўзровень у краіне. Дададзім, што добры ўраджай удаецца вырабіць ужо трэці год запар, хоць умовы надвор'я не заўсёды і не паўсюдна спрыялі гэтаму. «Добры ўраджай» — паняцце адноснае. У гады, што папярэднічалі сакавіцкаму Пленуму ЦК КПСС (1965 г.), збор збожжавых на ўзроўні 152 мільёнаў тон лічыўся буйным дасягненнем. Па сённяшніх крытэрыях гэта надзвычай мала.

План 1978 года, перш за ўсё па вытворчасці збожжавых, а таксама важнейшых для СССР сельскагаспадарчых культур, якія вызначаюць узровень развіцця аграрнага сектара эканомікі, вельмі напружаны: 220,1 мільёна тон. У нядаўнім мінулым гэты рубаж удалося пераўзыхіць толькі двойчы (у 1973 і 1976 гадах), звычайны ўраджай складаюць да 195 мільёнаў тон, а ў гады вялікіх засух апускаюцца да 160 або нават 140 мільёнаў тон (1975 год). Высокае планаванае заданне сёлета сельскагаспадарчага года было складзена з разлікам на дасягненне максімальнай эфектыўнасці збожжавай гаспадаркі СССР і ўсіх сумежных звянаў савецкай эканомікі — ад сельскагаспадарчага машынабудавання да транспарту.

У ліпені 1978 года на Пленуме Цэнтральнага Камітэта КПСС была распрацавана праграма поўнага забеспячэння насельніцтва краіны высаканаснамі прадуктамі харчавання, а прамысловасці — сыравінай, агульнавядома, што ў СССР попыт на мяса-малочныя прадукты абганяе іх вытворчасць, хоць яна ў сваю чаргу расшыраецца таксама даволі хутка. З 1965 года спажыванне, напрыклад, мяса павялічылася з 41 да 57 кілаграмаў у сярэднім на душу насельніцтва ў год. Калі ўлічыць прырост насельніцтва за гэты перыяд — 28 мільёнаў чалавек, дынаміка росту спажывання выглядае нядрэнна, хоць дэфіцыт мясных прадуктаў усё ж адчуваецца. Каб узяць вытворчасць да ўзроўню ўзрастаючага попыту, складальнікі аграрных праграм наміцелі давесці вытворчасць мяса к 1985 году да 19,5 мільёна тон, гэта значыць на трэцюю частку больш, чым сёння.

Асноўныя надзеі ўскладаюцца на грамадскі сектар жывёлагадоўлі (фермы дзяржаўных і калектывных сялянскіх гаспадарак — саўгасаў і калгасаў). Хоць дзяржава стымулюе рост прадукцыйнасці і пагадоўя жыўлы і ў асабистых падсобных гаспадарках сельскіх жыхароў, «асабисты» сектар не больш як дапамога для стварэння вялікіх прадуктовых фон-

даў краіны. У валавой вытворчасці жывёлагадоўчых прадуктаў удзельная вага прысядзібных участкаў усё яшчэ вялікая, але іх таварнае значэнне паступова змяняецца: маленькія падсобныя гаспадаркі сялян, заснаваныя на выкарыстанні ручной працы, не ідуць у параўнанне з буйнымі высокапрадукцыйнымі і высокатаварнымі індустрыялізаванымі фермамі, колькасць якіх з году ў год павялічваецца.

Паўсюдны перавод грамадскай жывёлагадоўлі на індустрыяльныя рэйкі стрымліваецца недахопам кармоў, перш за ўсё зерня, што складае аснову фуражных фондаў.

К канцу цяперашняга пяцігадовага цыкла сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны (1976—1980 гады) вытворчасць зерня намячаецца ўзняць да ўзроўню 235 мільёнаў тон, у наступным пяцігоддзі сярэднегадавыя зборы павінны скласці 238—243 мільёны тон, а к 1990 году, як адзначалася ў дакументах ліпеньскага Пленума ЦК КПСС, мяркуецца атрымаць па тоне зерня ў сярэднім на кожнага жыхара краіны, гэта значыць, улічваючы прырост насельніцтва, прыкладна 275—280 мільёнаў тон.

Каб справіцца з такім напружаным рытмам, калгасы і саўгасы, на якія прыпадае 99 працэнтаў атрымліваемага ў краіне зерня, павінны нарошчваць ураджай штогод. У мінулыя гады дзесятая пяцігодкі гэта ўдавалася: сярэднегадавы збор у 1976—1977 гадах склаў прыкладна 210 мільёнаў тон, што адпавядае запланаванаму рытму. Як складаўся сёлетні год?

На Украіне, Паўночным Каўказе, Паволжы сітуацыя наогул спрыяльная. Больш складана ў чарназёмных раёнах еўрапейскай часткі краіны: жніво пачалося са спазненнем супраць звычайных тэрмінаў на два — два з палавінай тыдні. Вінавата запозненне і халоднае лета. Практычна ва ўсіх жытніцах СССР адчуваецца значны, як кажуць спецыялісты, «недабор эфектыўных тэмператур», неабходных для поўнага выспявання збожжа. Гэта можа прывесці да некаторага зніжэння валавых збораў кукурузы.

Складанасць сёлета года заключаецца яшчэ і ў тым, што ўборачныя работы накліліся па часу на падрыхтоўку глебы да наступнага ўраджаю, сяўбу азімых культур і, галоўнае, нарыхтоўку кармоў. Так што, як бачым, прырода і на гэты раз не спрыяла савецкаму землепрацоў. Але зтое мадэрнізацыя машына-трактарнага парка — вынік каласальных інвестыцый у аграрны сектар эканомікі і сумежныя галіны прамысловасці, дакладна наладжаны рытм работы, шырокае выкарыстанне эканамічных і маральных стымуляў, узросшая культура земляробства — вынік росту агульнай культуры і адукацыйнасці савецкіх сялян, усё гэта значна кампенсуе капрызы прыроды.

Леў ВАСКРАСЕНСКІ.
АДН.

веднікаў і заказнікаў, інакш кажучы, такіх куткоў прыроды, дзе б гэтыя жывёлы і птушкі адчувалі сябе ў поўнай бяспецы.

ВАДА ГНЕ МЕТАЛ

Знешне гэта ўстаноўка нагадвае прэс, ды і прызначана яна для апрацоўкі матэрыялаў ціскам. Але такая важнейшая дэтал прэса, як паўзун, у яе адсутнічае. Не патрэбна ёй і традыцыйная аснастка. Іх з спехам замяняе звычайная... вада.

Рэзкі рух поршня — і вадкасць, якая запаўняе спецыяльную камеру з эластычнай дыяфрагмай, надае металічнаму лісту неабходную форму. Стварылі гэты арыгінальны гідраўдарны прэс канструктары спецыяльнага канструктарска-тэхналагічнага бюро Фізіка-тэхнічнага інстытута Акадэміі навук БССР. А працуе ён у адным з цэхаў Мінскага аўтазавода.

Вучоныя «апанулі ў рабочую спяцоўку» таксама электрычны

імпульс, выбух, магнітнае поле. Устаноўкі, у якіх яны працуюць, значна менш металаёмстыя, чым класічнае абсталяванне. Яны даюць магчымасць апрацоўваць найбольш цяжка дэфармуемыя матэрыялы, робяць значна таннейшым працэс вытворчасці.

Метадам імпульснай апрацоўкі матэрыялаў была прывесчана ўсесаюзная канферэнцыя, што адбылася ў Мінску.

— Размова на нашай канферэнцыі ішла аб накіраванасці даследаванняў, якія даюць магчымасць расшырыць прымяненне імпульсных метадаў апрацоўкі матэрыялаў, — сказаў у гутарцы з карэспандэнтам БЕЛТА старшыня аргкамітэта, дырэктар Фізіка-тэхнічнага інстытута АН БССР, доктар тэхнічных навук В. Чачын. — Вялікія энергетычныя магчымасці, прастата і эканамічнасць робяць гэтыя метады апрацоўкі матэрыялаў вельмі перспектыўнымі ў розных галінах народнай гаспадаркі.

Беларускія вучоныя шмат і плённа працуюць над удасканаленнем тэхналагічных працэсаў металаапрацоўкі. Ім належыць прыярытэт у краіне па

распрацоўцы тэорыі механікі працэсу нагрукжэння апрацоўваемых матэрыялаў. У нашых канструктарскіх бюро ўпершыню створаны камбінаваныя імпульсныя ўстаноўкі.

АНКОЛАГІ ПРЫШЛІ ў ЦЭХ

Супрацоўнікі Навукова-даследчага інстытута аналогіі і медыцынскай радыялогіі пачалі масавы прафілактычны агляд работніц Мінскага аўтазавода. У адным з цэхаў прадпрыемства абсталяван супрацьракавы цэнтр, аснашчаны навіейшай айчыннай і імпортнай апаратурай. З яе дапамогай удаецца не толькі выявіць пухліну яшчэ ў пачатковай стадыі і хутка ліквідаваць ачаг хваробы, але і прадказаць магчымасць яе з'яўлення.

Гэта работа з'яўляецца самастойнай часткай праграмы савецка-амерыканскага навуковага супрацоўніцтва ў галіне аналогіі, — расказвае кіраўнік рэспубліканскага цэнтра ранняга выяўлення рака малочнай залозы доктар медыцынскіх навук Т. Панцюшэнка. — Ужо праведзена абследаванне дзiesiąткі тысяч жыхароў Мінска і вобласці. Выкарыстоўваецца для гэтага перасоўная станцыя, у склад якой уваходзіць пяць спецыяльна абсталяваных аўтобусаў, штогод правярае каля трох тысяч чалавек.

Акадэмік АН БССР Мікалай ЯРУГІН — адзін з выдатных савецкіх матэматыкаў. Зараз ён загадвае Інстытутам матэматыкі АН БССР. Вучонаму свету добра вядомы працы Мікалай Паўлавіч па аналітычнай тэорыі лінейных і нелінейных дыферэнцыяльных ураўненняў, тэорыі ўстойлівасці руху, якаснай і агульнай тэорыі дыферэнцыяльных ураўненняў, гісторыі матэматыкі і механікі. За вялікія заслугі ў навуцы беларускі матэматык узнагароджан ордэнамі і медалямі. Ён — Герой Сацыялістычнай Працы, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР, вядзе вялікую грамадскую работу.

НА ЗДЫМКУ: М. ЯРУГІН сярэд студэнтаў і выкладчыкаў Белдзяржуніверсітэта імя У. І. Леніна.

Фота А. НИКАЛАЕВА.

Максім ТАНК

Выйшаў, каб паглядзець на вар'ятаў.
Што ўсю ноч не давалі заснуць.
У свае вузлаватыя пальцы сукоў
Свішча дуб. Адгукуюцца шумам лістоў —
Клён і гулам чырвоным — рабіна.
Залатымі шарахаўкамі лісце бяроз
Над бясконцай дарогай звініць,
І бразджыць кастаньетамі шышак сасна,
І смыкамі галін вярба тне з-за пляча,
І жалейкі чароту пад бубны дажджу
Так заводзяць-пяюць, што аж сам не заўважыў,
Як і я далучыўся да іх
Урачыстых праводзінаў лета.

ЗД МЯЖОЙ І РОМА

МІНІСТР ЗАМЕЖНЫХ СПРАЎ Беларускай ССР А. Гурыновіч выступіў з прамовай у агульнай дыскусіі на XXXIII сесіі Генеральнай Асамблеі ААН. Ён даў ацэнку сучаснаму міжнароднаму становішчу, адзначыў тую добрую перамену ў свеце, якія сталі асабліва адчувальнымі ў сямідзесятыя гады. Разам з тым, сказаў А. Гурыновіч, нельга не звярнуць увагі на тое, што побач з паглыбленнем працэсу разрадкаі актывізуецца і яе праціўнікі. А гэта патрабуе ад усіх міралюбівых сіл павышэння пільнасці.

Міністр падрабязна спыніўся на такіх важнейшых праблемах сучаснасці, як абмежаванне стратэгічных наступальных узбраенняў і забарона выпрабаванняў ядзернай зброі, спыненне гонкі ўзбраенняў, ліквідацыя існуючых ачагоў міжнароднай напружанасці і г. д. Ён расказаў дэлегатам аб дасягненнях Савецкай Беларусі ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі і культуры за 60 год сацыялістычнай дзяржаўнасці, аб новай Канстытуцыі БССР, якая адлюстравала важныя сацыяльныя і эканамічныя змены, што адбыліся ў рэспубліцы за гады Савецкай улады.

35-ГОДДЗЕ НАРОДНАГА ВОЙСКА ПОЛЬСКАГА ўрачыста адзначана ў рэспубліцы.

З выпадку гэтай даты Генеральны консул Польскай Народнай Рэспублікі ў Мінску М. Дрэўняк наладзіў прыём. На прыёме прысутнічалі член бюро ЦК КПБ, камандуючы войскамі Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акругі генерал-палкоўнік М. Зайцаў, намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР С. Пілатовіч, сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Л. Чагіна, іншыя военачальнікі, адказныя партыйныя і савецкія работнікі, прадстаўнікі грамадскасці.

У пасёлку Леніна на Магілёўшчыне, адкуль пачала свой баявы шлях польская дывізія імя Т. Касцюшкі, адбыліся ўрачыстасці, якія выліліся ў дэманстрацыю непарушнай польска-савецкай дружбы. На мітынг, які адбыўся там, выступілі кіраўнікі і актывісты абласнога аддзялення Таварыства савецка-польскай дружбы, ветэран дывізіі імя Т. Касцюшкі палкоўнік А. Манікоўскі і інш.

У Леніна быў дадзены старт савецка-польскаму аўтапрабегу па маршруту Леніна — Брэст — Варшава.

ГАРАДСКОЕ АДДЗЯЛЕННЕ Савецкага таварыства дружбы з ГДР створана ў Брэсце.

Працоўныя Брэста і вобласці падтрымліваюць песня сяброўскія сувязі з ГДР. Больш як 20 гадоў супрацоўнічае з металургічным камбінатам «Ост» у горадзе Айзенхютштат калектыў рачнога порта, забяспечваючы бесперабойную пастаўку гэтакім прадпрыемству рудных матэрыялаў. Калектыў Брэсцкага вагоннага дэпо наладзіў сувязі з чыгуначнікамі станцый Франкфурт-на-Одэры, Магдэбург і Эрфурт. Аддзяленні Савецкага таварыства дружбы з ГДР працуюць на электралямпавым заводзе, вагонным участку, панчошным камбінаце, у інжынерна-будаўнічым інстытуце.

На ўстаноўчым сходзе аддзялення выступіў Генеральны консул ГДР у Мінску С. Бернатэк. Стварэннем у Брэсце гарадскога аддзялення Савецкага таварыства дружбы з ГДР, адзначыў ён, упісана яшчэ адна старонка ў летапіс умацавання брацкіх сувязей паміж нашымі народамі.

пішуць землякі

ДАСЯГНУТАЕ СЁННЯ — НЕ МЯЖА

Як чароўны сон прамільгнула знаходжанне на роднай зямлі, а колькі засталася ўспамінаў! Цёплыя сустрэчы з землякамі не сатруцца ў нашай памяці ніколі. Чужына не адняла ў нас любві да сваёй мілай старонкі і да яе людзей. Да людзей асабліва, таму што ў час знаходжання ў Брэсце пры сустрэчах з незнаёмымі і знаёмымі нам людзьмі мы заўсёды адчувалі самыя дружэлюбныя адносіны да нас.

Хоць мы з жонкай ужо немалядыя людзі, вырашылі зноў

эканоміць сродкі, каб яшчэ раз пабываць на Радзіме, сустрацца з такімі дарагімі нам людзьмі.

Вялікае дзякуй усім савецкім сябрам за дапамогу, за тое, што мы змаглі палюбавацца Мінскам, які так разбудоваўся.

Вось адно цікавае назіранне. Калі мы былі ў Брэсце некалькі год таму назад, мае знаёмыя атрымалі новую кватэру. Кватэра добрая, з усімі выгодамі. Я бачыў, як зайздросцілі ім сябры, што прыйшлі на наваселле. А

цяпер яны зайздросцяць сваім сябрам: у тых яшчэ лепшае жыллё. Паляпшаецца планіроўка, вялікая ўвага надаецца ўнутранай аддзелцы. І жартам гаварыў ім, што яны не перастануць зайздросціць адзін аднаму, бо тое, што будуць сёння,—не мяжа. Упэўнен, што архітэктары не сядзяць склаўшы рукі і распрацоўваюць усё лепшыя і лепшыя праекты.

Кроць, мая Радзіма, у будучае. Шчаслівага табе шляху!
Ірына і Аляксей ГРЫЦУКІ.
Канада.

МАЁ ПАДАРОЖЖА Ў ЛЮБЧУ

Сёлета мне пашчасціла пасля доўгіх год разлукі зноў пабываць у сваёй роднай Любчы.

Калі я пачаў афармляць дакументы, знаёмыя сцвярджалі, што я з глузду з'ехаў, раз сабраўся ў Савецкі Саюз. Раілі не купляць білет назад, бо ўсё роўна не вярнуся.

У Савецкім консульстве мне ўсё падрабязна растлумачылі, і праз некаторы час дакументы былі гатовы. Ужо там я пачаў пераконвацца, што тое, аб чым мне гаварылі знаёмыя, хлусня.

І вось прыляцеў у Маскву. Шчыра прызнаюся: усё-такі баўся, а раптам што здарыцца? Калі выйшлі з самалёта, нас правялі да аўтобуса. Зайшоў у яго і думаю: «Аўтобус прыгожы, новы, а вось завязе ў нейкую Петрапаўлаўскую крэпасць і будзь здароў». Хоць сам і не ведаю, дзе яна, ці то ў Ленінградзе, ці ў Маскве. Але ў крэпасць я і не трапіў—нас прывезлі ў аэрапорт. Калі прайшлі праверку ў пагранічнікаў і таможні, я ніяк не верыў, што гэта ўсё. Стаю і баюся выйсці на вуліцу, бо тут, кажучы, міліцыянер на міліцыянеры, аж прайсці нельга. На шчасце ўбачыў свайго брата, які прыехаў мяне сустракаць.

Выйшаўшы з аэрапорта, я вачыма пачаў шукаць міліцыю, але яе нідзе не было, толькі таксі стаяла мноства. Пераехалі з аднаго аэрапорта ў другі, і там не ўбачыў міліцыянера. Я спытаўся ў брата, дзе ж міліцыя? А ён гаворыць, што не міліцыю трэба шукаць, а насільшчыкаў багажу.

Першага міліцыянера сустраў, калі мы ехалі з Мінска ў Любчу. Ён спыніў нашу машыну, бо мы перавысілі скорасць. Але з-за мяне і адпрасіліся. Сказалі, што вязуць гасця з Амерыкі. Ён нас адпусціў і загадаў ехаць паціху, каб прывезці гасця жывым дамоў.

У Любчу прыехалі ў чатыры гадзіны раніцы ў нядзелю.

У панядзелак паехалі з братам у Навагрудук. Я пачаў яго прасіць: «Завядзі мяне ў прадуктовы магазін, а то ў нас кажуць, што тут няма чаго есці». Мы зайшлі, і я проста сам не паверыў таму, што ўбачыў. Усё зусім не так, як мне гаварылі дома.

Так мы прахадзілі па магазінах больш як паўдня. Потым вярнуліся ў Любчу. Мой брат гаворыць:

— Ты пабываў у невялікім гарадку, а тут вёска. Пойдзем у

магазін і ўбачыш, ці ёсць якая розніца.

Розніцы сапраўды ніякай не было. Чыста, прыгожа і таксама ўсё ёсць. На першым паверсе прадукты, на другім — адзенне і абутак. Чаравікі, якія хочаш, і нават імпартаваныя з Чэхаславакіі, Румыніі і іншых краін. Сам сябе абслугоўвай, а пры выхадзе разлічвайся з касірам.

Жыццё ў гэтай вёсцы і іншых навакольных мне спадабалася. Вельмі добры сёлета ўраджай.

Я не мог сабе ўявіць, дзе ўсё гэта зерне размесцяць пасля ўборкі. Сяляне, хто хоча, трымаюць свіней, кароў.

Неяк у размове са старымі я спытаў аднаго:

— А што, дзядзька, цяжка было цябе ў калгас зацягнуць?

Ён мне шчыра прызнаўся:

— Так, многа шуму было. Затое сёння я працую як рабочы ў горадзе, па гадзінах. Не так, як працаваў калісьці.

І вось зараз вярнуўся ў дамоў, сустраўся з тымі, хто мне расказваў усякія небыліцы аб маёй Радзіме. Яны ў мяне пытаюцца:

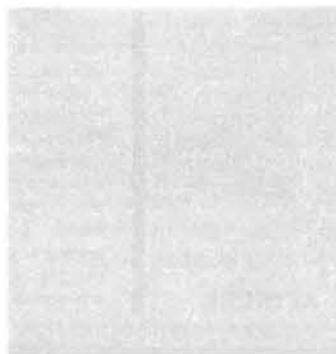
— Ну, як?

І я расказваю ўсю праўду.

З. СТЭФАНАУ.

ЗША.

Выданні «Голасу Радзімы»

Адам Мельнікаў
Адзінства
братніх
культураў

«Сукупнасць матэрыяльных і духоўных каштоўнасцей, якія створаны і ствараюцца людзьмі ў працэсе грамадска-гістарычнай дзейнасці». Так вызначаецца слова «культура». А ў паўсядзённым ужытку мы больш карыстаемся паняццямі, што абазначаюць тую ці іншую частку духоўнай культуры. Гаворым пра мову, літаратуру, музыку, мастацтва і да т. п.

Кожны народ стварае і развівае сваю нацыянальную культуру. Гэтым самым ён адначасова робіць пэўны ўклад у культуру агульначалавечую, сусветную. У агульных рысах такое сцверджанне справядлівае для ўсіх народаў і ўсіх часоў. Хаця можна назваць шмат гістарычных прыкладаў, калі культура цэлага народа знішчалася заваўнікамі ці прыгнечвалася на гады і стагоддзі. Зведала падобнае няшчасце і наша родная Беларусь. Забаранялася мова, людзі бы-

лі непісьменнымі, адсутнічалі ўмовы для развіцця літаратуры, мастацтва. Духоўнае жыццё нацыі прывядалася толькі ў народных песнях, самабытных вырабах ткачых і ганчароў, дасціпных казках...

Вялікі Кастрычнік адкрыў народным масам доступ да асветы, навукі, даў магчымасць кожнаму чалавеку развіваць свае здольнасці, таленты. І гэта датычыла ўсіх нацый і народнасцей, якія жывуць у Краіне Саветаў. Нагадаем, што па ўзроўню культурнага развіцця яны былі вельмі розныя.

Прайшло шэсць дзесяцігоддзяў. «Савецкі Саюз стаў першай краінай у свеце, дзе ажыццёўлена ўсеагульная адукацыя. У Беларусі на 10 тысяч насельніцтва прыпадае 175 студэнтаў, у той час як у Францыі — 149, у Англіі — 90, а ў ФРГ — 88. Зараз у рэспубліцы ў два з палавінай разы больш спецыялістаў, чым іх было ва ўсёй царскай Расіі ў 1913 годзе».

Прыведзеная цытата ўзята з кніжкі Адама Мельнікава «Адзінства братніх культур», якая выйшла нядаўна ў «Віблятэчцы газеты «Голас Радзімы». На шматлікіх прыкладах аўтар пераканаўча паказвае, што імклівае развіццё культуры ў нашай краіне стала магчыма дзякуючы новаму грамадскаму ладу.

Мы можам гаварыць сёння пра адзіную савецкую сацыялістычную культуру і ганарыцца яе набыткамі, хаця гэта ні ў якой меры не змяняе нашых клопатаў пра развіццё кожнай нацыянальнай культуры. Тут няма супярэчнасці, як настойліва сцвярджаюць замежныя «добразач-

ліўцы», а толькі адлюстроўваецца аб'ектыўны грамадскі працэс. Свет ведае сёння савецкага пісьменніка Васіля Быкава, савецкага мастака Міхаіла Савіцкага, савецкую гімнастку Вольгу Корбут, савецкі ансамбль «Песняры»...

Адам Мельнікаў паслядоўна прасочвае шлях збліжэння і ўзаемаўплыву братніх культур, засяродзіўшы сваю ўвагу галоўным чынам на духоўнай блізкасці народаў-братоў — рускага, беларускага і ўкраінскага. Ён пачынае сваё даследаванне з часоў Кіеўскай Русі, не абмянае Вялікае княства Літоўскае і ўз'яднанне Беларусі і Украіны з Расіяй.

У першыя ж гады Савецкай улады былі створаны спрыяльныя ўмовы для росквіту народных талентаў. Першыя беларускія раманы і апавесці, нагадвае А. Мельнікаў, успрымаліся людзьмі як радасная нечаканасць, як падарунак лёсу, бо так нядаўна мінуліся тыя гады, калі друкаванае слова на беларускай мове праследавалася, забаранялася, а сама мова аб'яўлялася «хамскай», «мужыцкай». Адкрыліся прафесійны беларускі тэатр, кансерваторыя... І каб хутчэй рухацца наперад, дзесяці нашай літаратуры і мастацтва вучыліся ў тых, хто меў большыя набыткі, а потым вучылі іншых. Узнікала «пачуццё сям'і адзінай».

Дыялектычнае адзінства — да росквіту нацыянальнай культуры ідуць праз збліжэнне і ўзаемабагацэнне, а росквіт, у сваю чаргу, узмацняе іх узаема сувязі. Гэта асноўная думка пранізвае кніжку А. Мельнікава, якую мы прапануем чытачам.
В. СЕРГІЕЎСКАЯ.

LAST October, the USSR Supreme Soviet, our country's parliament, unanimously adopted the new Constitution of the USSR. As Leonid Brezhnev said, the world will see in the provisions of our Constitution a state which has set itself the objective of ensuring that all the people's welfare, their cultural standards, those of all classes and groups, will go up steadily, and is actively working for this. The many comments abroad show that the world does see the Soviet Constitution as new and convincing evidence of the advantages of socialism.

One of the most characteristic features of the 1977 Constitution is that it has greatly enriched the provisions on citizens' rights. The section of the new Constitution, «The State and the Individual», contains twice as many articles on rights and freedoms as does Chapter 10 of the 1936 Constitution. «The Basic Rights and Duties of Citizens», which shows that in Soviet society the individual as an individual is becoming a more important factor in all areas of life.

The Constitution reaffirms the principle of the equality of all without regard for origin, social or property status, race or nationality, type and nature of occupation. It puts special emphasis on social, political and national equality, as well as equality of men and women.

Equality as regards the means of production is the basis of real equality. The very first act of the socialist Revolution which was to make the means of pro-

duction public property, brought about a radical change in the entire system of social relations, because it eliminated the conditions in which man could be exploited, and created the only guaranteed and real foundation for the equality of all. In the Soviet Union it is impossible for a person to own a factory, a mine or an electric station; all people are

ributed irrespective of labour input. Free education, industrial training and medical care, mother and child protection, the world's lowest rent, old age security, free and discount vouchers to sanatoriums and rest homes, paid annual vacations, student stipends, child allowances—this is what the public consumption funds mean.

makes social benefits available to all on equal terms.

More than half the Soviet Union's population are women, and for the first time in history, 60 years ago, full political equality of working women was proclaimed in Russia. Soviet power overturned all the discriminatory laws against women and adopted decrees which proclai-

European countries are still fighting for—equal pay for work of equal value—has long been a reality in the Soviet Union.

The Soviets of People's Deputies are the organs of power in our country. What role do women play in them? There are more than a million working women sitting on the local Soviets (half of all deputies), more than 3,000 on the Supreme Soviets of the Union and Autonomous Republics, and 475 on the Supreme Soviet.

Equality of people from our country's more than 100 nationalities is the third component of the principle of equality. Sixty-one nationalities are represented in the USSR Supreme Soviet, 72 in the Supreme Soviet of the Union and Autonomous Republics, and more than 100 nationalities in the local Soviets.

Significantly, the new Constitution has given people of all nationalities broad rights in all spheres of life, and links the exercise of these rights with the policy of bringing all nations and nationalities closer together, with education of citizens in the spirit of Soviet patriotism and socialist internationalism, and in this way formalizes the fraternity of the people. In turn, as Article 64 of the Constitution says, «It is the duty of every citizen of the USSR to respect the national dignity of other citizens, and to strengthen friendship of the nations and nationalities of the multinational Soviet state».

This is how the Constitution ensures real equality of all in every aspect of life.

Constitution of the USSR and the Equality for All

В. П. ПЕВНОВ, А. И. МАКАРОВА, С. И. ПОДКОПАНОВ

equally related to the means of production—in fact, they are the co-owners.

It is noteworthy that now under socialism there are measures being taken to eliminate the existing income differential. This is done through the state's economic policy—one way is by tax exemptions for people in the low income bracket; another by gradually narrowing the gap between the highest and the lowest wage levels, or by concentrating on raising low wages rather than on a general retail price reduction, etc.

But probably the greatest impact is made by the steadily growing scale of the public consumption funds, which are dist-

Grants and benefits per capita from the public consumption funds came to 24 roubles in 1940, 263 roubles in 1970, and 350 roubles in 1975.

The public consumption funds are built up in the interests of the entire people and every individual. They are an important addition to wages, the main source of income under socialism, and give people more confidence in the future and in their children's future. The central principle of these funds' distribution is that they are given free, and through them, the state provides the people with the opportunity to get an education, to learn a trade, to enjoy medical care and to move to modern housing, and

med the equality of men and women in society and in the family.

Soviet power recognizes motherhood as a woman's important social function, and state policy is to guarantee women the chance to combine professional and public work with motherhood. There are concrete guarantees of the equality of man and woman in the Constitution: equal access to education and vocational and professional training, equal opportunities in employment, remuneration and promotion, and in social and political, and cultural activity, and by special labour and health protection measures for women, etc. And much of what women in the developed

THE WAY TO THE TOP

Dusk was falling when we drove up to the block of flats where Ulyana Krishtalevich lived. It was a tall white building with broad balconies. We went up to the third floor. The bell was answered by a tall man with a sporty appearance.

«Oh», Ulyana exclaimed gladly. «So you are home. That's good, we have visitors». And immediately new questions rained in on her husband: «Where are the children? Did the Junior call up today? Is Olga still at the Institute?»

Listening to this ordinary family conversation, I couldn't help thinking that women react just so quickly and so naturally when they change their social roles. This morning I had watched Ulyana at her office where she, as Deputy Minister of Social Maintenance of the Byelorussian Soviet Republic, was deciding on many important questions.

In the afternoon we had gone to a home for the aged, and there she went into every detail, talked to people, listened carefully to their requests and suggestions. But now, with her working chores left far behind, she was a wife, a mother and a hostess.

Every family has its joys and disappointments. The joy of this family are the children who, even though they may be grown up, are nevertheless children; there is also joy in Irina, a year-old granddaughter, and then there is joy again in the respect that man and wife have for each other. They have been married for 30 years. She is a statesman, he an industrial worker.

They come from one and the same village, both born into peasant families. During the war they fought in the same partisan unit against the fascists. Here in Byelorussia, which was occupied temporarily by the nazis, the entire people rose to struggle against the enemy.

When the war was over Ulyana and her husband joined the Communist Party and worked together on a collective farm. The villagers elected Ulyana chairman of the farm and her husband became her deputy. It was during that part of her life that she was awarded the country's highest distinction—the Order of Lenin, and her husband with the Order of the Badge of Honour.

Twice she was elected member of the Supreme Soviet of the USSR, and is a Hero of Socialist Labour. She has been promoted to the office of Deputy Minister of Social Maintenance of the Republic. She herself does not regard this career as anything special.

«My efforts have been appreciated. I have studied and I have never stopped learning», she reasoned. «But come, there are thousands of people like me in the country».

I watched her talking with visitors during reception hours at the office. Such a person must be able to feel somebody else's grief—her visitors are invalids of war and labour, aged people, mothers of sick children. I envy her patience and capacity to appreciate the wishes of her visitors.

Alla OSADCHAYA

ANCIENT PLASTER FORMULA

Restoration workshops under Byelorussia's Ministry of Culture asked for a chemical analysis of the plaster used in the 17th century. A sample was taken from Minsk's oldest building, Yekaterinskaya Church, which is now being restored.

The analysis revealed an un-

usual composition — flax tow was added to the burnt lime to give it a certain colour. Over more than three centuries the church's architecture has considerably changed and this beautiful historical monument will soon look as it did when first built.

«Голас Радзімы»

№ 42 [1560], 1978 г.

A new workers' town named Granitny appeared in the depth of Byelorussian woodlands. Five and nine-storeyed buildings are occupied by the workers of nonmetallic minerals processing factory «Mikashchevichy». Citizens of the town have at their disposal new shops, post-office, hospital. On photo: The family of Nikolai Bahanovitch in their new apartment.

WHAT? • HOW? • WHY?

PERSONAL PROPERTY

Article 10 of the Constitution of the BSSR reads that the economic base of the Republic is made up of the socialist national economy and «socialist ownership of the means of production». This means that the land, forests, the factories, mills, mines, railways, water and air transport, the banks, means of communication, etc., belong to the state, the entire people or to the collective farms and cooperative associations. Private ownership as such does not exist in the Soviet country.

May the citizen of the USSR have a house for his very own? Yes, he may. This right is guaranteed by the Constitution. Article 13 of the Constitution reads this: «The law shall protect the right of citizens to have personal property in the form of earned income and savings, a house and a house-and-garden plot, articles of household and personal use and convenience, and also the right of citizens to inherit personal property».

Let us cite the personal property of the Minsk worker Serafim Glushchenko as an example. He owns a five-room house, a car, a garage, a larder, a TV-set, a radio-set with a record player and other household articles. Like many other workers, he may also own a summer-cottage, a motorcycle and motor boat. Besides, he has deposited a certain sum of money in a savings bank, and this money can be withdrawn on a moment's notice. Savings bank deposits are kept a secret.

All the said household articles constitute Serafim Glushchenko's personal property, which acquired through his personal labour, satisfies his family's vital requirements. This property can be sold or offered as a gift, but it shall not be used for exploiting other people.

In the countryside, peasants may own individual farms provided they do not employ anybody to work them. These same principles stipulate the work of handicraftsmen. It should be mentioned that the number of individual peasants and handicraftsmen is not large in the Republic, since work at socialist enterprises and collective farms is more profitable.

Large-scale construction is now under way in our cities and towns; therefore, there are cases when private one-flat houses of workers and employees have to be pulled down to be subsequently replaced by communal tenement houses. The construction of such tenement houses should take into consideration the interests both of the public and every individual. The problem is solved in either of the following two ways. In the first case, the individual can sell his house, garden and other buildings and move to an apartment house built by the state free of charge. In the other case, the individual may request the building organization to transfer his house to a place where no large-scale construction is envisaged. Very often the people make the former choice.

ГЛІНА

ПЕРАЎТВАРАЕЦА

Ў ХАРАКТАР

НЕЯК імкліва, хоць і чакала сустрэчы, адбыўся пераход ад вясёльнай вуліцы з халодным асеннім дажджом, пранізлівым ветрам, у залітую электрычным святлом майстэрню, дзе было цёпла, аднастайна гудзеў вентылятар і дзе скульптар, працягваючы руку, усё не мог адарваць позірк ад амаль гатовай работы.

Здаецца, гэта апошні варыянт. Менавіта такім землякі ўбачаць касманаўта Пятра Клімука, бюст якога будзе ўстаноўлены на яго радзіме ў Брэсце.

Не раз ужо работа падыходзіла да такой вострае мяккай, але ўсё разбуралася і пачыналася зноў. Амаль гатовая скульптура падабалася тым, хто бачыў яе. «Не смей больш нічога мяняць! Я не хачу, каб ты да яе датыкаўся! Мяне ўсё задавальняе!» — весела і зусім шчыра гаварыў Пётр Клімук, чарговы раз прыехаўшы ў Мінск. Але яна не задавальняла аўтара, скульптара Івана Міско. «Мы з табой памром, і дзяцей нашых не будзе, — прырэчыў ён Пятру, — а да бюста прыдуць людзі і кветкі пакладуць. Гэта ж ужо гісторыя». І пачыналася работа над новым варыянтам.

Зараз, па словах Івана Якімавіча, у яго майстэрні час адкрытых дзвярэй. Яму цікава і трыўжна: ці прымуць яго Клімука такім, якім ён убачыў яго сам? Чым больш людзей, тым больш думак, заўваг, якія яшчэ можна ўлічыць. Часам патрэбна мужнасць, каб выслухаць усё сказанае...

Няхай сабе прафесійныя заўвагі застануцца спецыялістам. Мне ж скульптура здалася цу-

доўнай. Ёсць у ёй штосьці лёгкае, быццам скіраванае ў палёт. Аўтар хацеў перадаць чалавечнасць, дабрату, жыццярэдаснасць касманаўта. І яму гэта ўдалося. Гэтыя рысы ў прыгожым мужным твары, прывабнай усмешцы, якая амаль няўлоўна нагадвае гагарынскую.

Ганна Цімафееўна Гагарына гаварыла Івану Міско, што Пётр Клімук сапраўды падобны на Юру. Яе сын быў такім жа вясёлым і спакойным, гэтак жа прывабліваў людзей. Знаходзіць яна ў іх і знешняе падабенства.

ЁСЦЬ у майстэрні Івана Якімавіча невялікі пакой, які ўжо зараз нагадвае музей. Усё, што сабрана тут, абавязкова нейкім чынам звязана з космасам. На вешалцы афіцэрскі кіцель Пятра Клімука з пагонамі палкоўніка, у якім ён пазіраваў перад сваім апошнім палётам на караблі «Саюз-30»; польскі плакат з партрэтамі членаў экіпажа гэтага карабля. Больш за ўсё тут фатаграфій — Іван Міско ў час паездак у Зорны гарадок, сустрэчы з касманаўтамі, іх сем'ямі, фотаздымкі саветскіх касманаўтаў з іх аўтографамі. На адной рукой Пятра Клімука зроблены надпіс: «Ваня! Прыемным было знаёмства з табой. Яшчэ больш прыемна было назіраць за тваім творчым парываннем, імкненнем да нечага новага. Час, праведзены ў тваёй майстэрні, быў скарыстаны не толькі для пазіравання, але і для майго ўнутранага ўзбагачэння. У тваіх руках гліна пераўтвараецца ў характар, якому я нават сам зайздросчу. Са шчырай павагай Пётр Клімук».

Лётчыка-касманаўта Пятра КЛІМУКА (другі злева) на вакзале ў Мінску ў час апошняга прыезду сустракалі (злева направа) Іван МІСКО, Генадзь БУРАЎКІН, Уладзімір ПАДРЭЗ, Ігар ЛУЧАНОК.

Гэта было тры гады назад, калі Пётр Клімук і Іван Міско сустрэліся ўпершыню. Яны некалькі адроздзіліся, што захапляюцца аднымі і тымі ж паэтамі, што супадаюць іх погляды на мастацтва, жыццё.

Калі двойчы Герою Саветаў Саюза Пятру Клімуку вырашана было паставіць у Брэсце бюст, касманаўт сказаў, што хацеў бы, каб над ім працаваў яго зямляк. Работа была даручана скульптару Івану Міско і архітэктару Сяргею Баткоўскаму.

Першы раз Іван Якімавіч паехаў у Зорны гарадок па намаганнях Клімука. «Годзе кінуць у майстэрні, — як заўсёды, весела, паўжартам, сказаў ён. — Паехалі да нас!» Потым Іван Міско бываў там даволі часта.

У Зорным нейкая дзіўная атмасфера. Цішыня — рабочая, творчая, — перадае свае ўражанні Іван Якімавіч. Там быццам трапляеш у казанчы свет, дзе пачынаюць здзяйсняцца, здавалася б, нерэальныя рэчы. Космас — гэта ўсё ж штосьці не зусім рэальнае. А тут да яго неяк набліжаешся.

Іван Якімавіч жыве сярод касманаўтаў, праводзіць з імі вольны час, хадзіць з імі на работу. На сходах, дзе трэніруюцца касманаўты, ён зведаў незвычайнае пачуццё, амаль дзіўную радасць, калі яму ў нейкі момант здалася, што, раскінуўшы рукі, ён ляціць над зямным шарам. Але за гэты прыемны эксперимент давялося жорстка расплавацца. Назаўтра моцна балела галава, ва ўсім целе адчувалася млявасць.

— Я зразумеў тады, — усміхаецца Іван Якімавіч, — што касманаўт з мяне не атрымаецца.

Затое акрэслілася даўняя мара — раскажаць аб космасе, аб тых, хто пабываў там. Так узнікла ідэя стварэння серыі работ пад агульнай назвай «Інтэркосмас». Ужо ёсць эскізы да скульптуры Міраслава Гермашэўскага, з нецярплівацю чакае мастак вяртання на зямлю Уладзіміра Кавалёнка, запланавана сустрэча з Зігмундам Йенам...

ТЭМАЙ курсавой работы Івана Міско быў падзвіг Юрыя Гагарына. Скончыўшы тэатральна-мастацкі інстытут, Іван Якімавіч зноў вярнуўся да вобраза першага касманаўта. Работа ішла марудна. Не хапала асабістых уражанняў, а сустрэча ў той час з

Юрыем Гагарыным для пачынаючага скульптара здавалася амаль нерэальнай. Завяршаў сваю работу Іван Міско пад гукі жалобнага марша, калі на Краснай плошчы хавалі загінуўшага Юрыя Гагарына...

Сустрэчы, спачатку з Пятром Клімуком, потым з Міраславам Гермашэўскім перад іх сумеснім палётам, зноў вярнулі Івана Якімавіча да касмічнай тэмы.

— Серыя «Інтэркосмас» павінна пачынацца са скульптурнага партрэта Ганны Цімафееўны Гагарынай, — раскажае пра сваю задуму Іван Міско. — Нядаўна па майму запрашэнню яна прыежджала ў Мінск. Я так хваляваўся перад сустрэчай з ёю. Якая яна? Што скажу ёй?

У Жодзіна, куды Іван Міско паехаў з Ганнай Цімафееўнай, яны сустрэліся з Вольгай Іванаўнай Кавалёнкай і Настассяй Фамінічнай Купрыянавай. Калі Іван Якімавіч убачыў гэтых трох жанчын разам, яму адкрыўся нейкі вышэйшы сэнс іх мацярынскіх пакут і іх мацярынскага подзвігу. Адчуў узаемасувязь і ўзаемазалежнасць людзей, іх учынкаў.

Настасся Фамінічна Купрыянава праводзіла на вайну сына і не дачакалася іх. Але вярнуліся іншыя. Прайшоў час, і яны паляцелі ў космас, гераізмам, цяпер ужо ў імя навукі, зноў праславіўшы сваю Радзіму.

Маці-патрыётцы Настасі Фамінічне Купрыянавай у Жодзіна ўстаноўлены помнік. Адзін з яго аўтараў — Іван Міско, які лічыць цяпер, што работа над ім з'явілася лагічным працягам да ўсёй яго далейшай творчасці.

Пасля адкрыцця помніка стала вядома, што яго стваральнікам прысуджана Дзяржаўная прэмія СССР. Праз некаторы час іх запрасілі ў Маскву. У гэтыя дні ўсе размясціліся ў асобных нумарах. Калі ранняй сустрэліся, аказалася, што ад хвалявання нікому ў тую ноч заснуць так і не ўдалося.

Наступны дзень пачаўся з прыёму ў Валянціны Церашковай. Сядзелі за самаварам, успаміналі Беларусь, дзе не раз бывала Валянціна Уладзіміраўна, дзе ў Жодзіна пераразала стужку, адкрываючы іх помнік.

Выйшаўшы з Крамля пасля ўрачыстага ўручэння ўзнагарод, Іван Якімавіч кінуўся да тэлефона-аўтамата. Хацелася хутчэй падзяліцца сваёй навіной з Пятром.

ІВАН Якімавіч часта і сам думае, як жа гэта атрымалася, што ён стаў мастаком, лаўрэатам, займаецца такой цікавай работай, што часам сам сабе зайздросціць. Дзед яго быў зусім непісьменным. Маці ледзь магла распісацца. Каб не тры гектары зямлі, якія давалі за ёй ў пагас, наогул невядома, ці адбылося б калі-небудзь вяселле яго бацькоў. Дзяцінства прайшло ў Чамчрах на Слонімшчыне, якая ў той час была пад уладай буржуазнай Польшчы. Ёсць у тым яго мінудым жыцці два ўспаміны. Адзін — горкі, балючы, як незаслужаная крыўда. «Мне ніхто не мог паказаць, як развесці фарбы, не было ў каго спытаць, як трымаць у руках гліну. Малар, які фарбаваў плот і ўмеў пісаць шрыфты, здаваўся мне вялікім мастаком. Маім адзіным настаўнікам была прырода. У яе я вучыўся бачыць, слухаць, разумець».

Другі ўспамін аб падзеі светлай, пра якую Іван Якімавіч казаў: «Маё сапраўднае жыццё пачалося з зорачкі».

У лес, на паляны сярэд старых дубоў, аднойчы прыйшлі піянеры. Яны выклалі зорку, а вечарам развялі на ёй касцёр. Сабралася многа людзей. Піянеры спявалі, а малыя з зайздасцю глядзелі, як яны польмы адбіваліся на іх чырвоных гальштуках. «Тады да нас піянеры былі, як цяпер касманаўты. Дакрануцца да іх гальштука мы лічылі для сябе за гонар».

Не так даўно Іван Якімавіч зноў успомніў пра зорачку. Ён раскажаў аб ёй мясцовым школьнікам, і яны, як тыя, першыя, зноў прыйшлі на паляну. Каля аднаго, яшчэ больш пастарэўшага дуба, знайшлі канцы-промні. Месца расчысцілі і зноў сталі праводзіць тут піянерскія зборы.

«Як прыежджаю да маці, іду абавязкова да зорачкі. На ёй заўсёды ляжаць кветкі. Значыць, яна яшчэ некаму такая ж дарагая, як і мне».

Іван Міско стварыў мемарыяльны знак, прысвечаны першым піянерам яго вёскі. «Тут у 1940 годзе загарэўся першы піянерскі касцёр». Сам знак — на стале дыск сонца і піянер з горнам.

ДЗВЕРЫ ў суседняй пакой былі адчынены. Там усё гэтак жа шчыра, па-гагарынску, усміхаўся Пётр Клімук.

— Цяпер трэба больш глядзець і думаць. Думаць, перш чым пакласці хоць адзін мажок.

Я зразумела, што і ў час нашай доўгай размовы Іван Якімавіч не мог адключыцца, забыць пра сваю работу.

— А мне шкада, што яна набліжаецца да канца, — працягваў мастак. — Я згодны быў бы ўсё жыццё рабіць скульптуру Клімука. Цяпер мы, напэўна, будзем радзей бачыцца. Шкада!

...Адыходзілі з майстэрні мы з Іванам Якімавічам разам. Клапатліва, быццам дзіця, ён заковываў скульптуру цэлафанам. Нядоўга ёй тут заставацца. Хутка бюст будзе адліты ў бронзу. Адкрыццё прымеркавана да 60-гадовага юбілею Ленінскага камсамола.

Дзіяна ЧАРКАСАВА.

Івану МІСКО пазіруе касманаўт Міраслаў ГЕРМАШЭЎСКІ.

ПЕСНЯ ПРА СВОЙ КРАЙ

Ой ты, край наш, край
Случанскі,
Край багаты, залаты,
З кожным годам
прыгажэш,
Ясным сонцам заліты.

Гэта спявае Казловіцкі народны хор — адзін са старэйшых у Беларусі. А песню пра свой край напісалі мясцовы настаўнік Андрэй Лешчанка і кіраўнік хору Арэст Даўжонак.

Ужо чатыры дзесяцігоддзі самадзейныя артысты з кал-

гаса імя Кірава дораць сваім аднавяскоўцам песні.

Слава хору нарадзілася яшчэ ў перадаенныя гады. У 1939 годзе казловіцкія спеванкі былі запрошаны ў Маскву, дзе выступалі на Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўцы. Калі ж успомніць, што там былі прадстаўнікі з усіх саюзных рэспублік, то можна сцвярджаць, што слухала нашых землякоў уся краіна.

Праз 26 год хор зноў пабываў у Маскве. І зноў сама-

дзейным артыстам спадарожнічаў поспех. Спяваюць жа ў Казловічах пра родны край Случанскі, Радзіму, пра людзей працы, пра шчырасць і каханне.

Кажуць, калі добра на сэрцы, то і песні вясёлыя, сама душа пяе. І тут трэба сказаць пра справы казловіцкіх хлебаробаў.

Прыбытак калгаса летась склаў 4 мільёны 553 тысячы рублёў. Чвэрць гэтай сумы — чысты прыбытак, які застаў-

ся ў распараджэнні калгаснікам і траіцца на культурна-сацыяльныя патрэбы і жыллёвае будаўніцтва. Хутка з'явіцца новы стадыён, рамонтная майстэрня з Домам механізатара, другі дзіцячы сад на 140 месц, два жылыя шматкватэрныя дамы.

Выдатна працуюць тут людзі, весела і цікава праводзяць вольны час.

Механізатар Іван Галец, напрыклад, спявае ў хоры разам з жонкай і дзвюма дочка-

мі. У свой час у хоры спявалі бабуля Івана, яго бацька.

— У нас існуюць, калі можна так сказаць, песенныя дынастыі. — гаворыць Арэст Даўжонак. — Таму сярэд удзельнікаў хору ёсць і пенсіянеры, і вучні мясцовай школы. Рыгору Грушкаму за семдзесят, а яго бацька, любіць да песні можа пазайздросціць і малады.

У дзень нашай размовы Арэст Васільевіч збіраўся ў дарогу. Ён ад'язджаў на

КЛОПАТЫ ЯГО ЖЫЦЦЯ

Фёдару ЯНКОЎСКАМУ — 60 год

Восень ідзе па зямлі
задуменная,
Дзівіць людзей размалёўкаю
тонкаю,
Лісце кляновае — ланкі
чырвоныя
Гусі пакідалі ў лужыны
звонкія...

Ліпа ужо не шуміць сваёй
кронаю,
Кідае сумны пагляд
за ваколіцу...
А чалавек з душой
акрылёнаю,
Мусіць, і ў старасці
не супакоіцца.

Хай сабе стоміцца, хай сабе
вымакне
Болей, чым восень, сягоння
ён свеціцца.
Гэта ж пачута яшчэ адна
прымаўка,
Радасць, якая у сэрцы
не месціцца.

Гэтыя радкі належыць паэту Р. Тармолу і прысвечаны яны доктару філалагічных навук, прафесару і пісьменніку Ф. Янкоўскаму, які вось ужо сорак гадоў нястомна працуе на ніве асветы і беларускай культуры.

Творчы набытак яго немазлы. Тры выпускі «Дыялекталагічнага слоўніка», чатыры выданні «Беларускага літаратурнага вымаўлення», ёмісты том «Беларускіх прыказак і прымавак», «Гістарычная граматыка беларускай мовы» ў дзвюх частках, выключная па сваім прызначэнні кніга «Роднае слова», «Беларуская фразеалогія».

Тысячы падрыхтаваных настаўнікаў, дзесяткі вучоных. Сотні адрэдагаваных рукапісаў! Ці можа быць на свеце большая радасць для чалавека, чым бачыць, што яго руплівая праца знаходзіць плён у канкрэтных справах людзей?

Абсяг навуковай і творчай дзейнасці Янкоўскага надзвычай шырокі. Гэта і пытанні культуры мовы, і збор фразеалогіі, пераклад яе з рускай мовы на беларускую і наадварот; пошукі ў мовах фразеалагічных эквівалентаў, унармаванне, узбагачэнне і выяўленне рэсурсаў нашай мовы... Гэта змушае яго рабіць вандроўкі не толькі ў пісьмовую, кніжную мову, але і звяртацца да жывых гаворак. Ён абхадзіў і абездзіў амаль усю Беларусь...

Пачаў жа свой жыццёвы, а мабыць і шлях філалага, з вёскі Клетнае, што на Багрудчыне. Там ён нарадзіўся, там у трынаццаць гадоў прынёс у хату свой першы заробак. І не малы! 39 пудоў жыта. Цэлае лета пасвіў кароў. Было што спажываць вялікай, на адзінаццаць душ сям'і Янкоўскіх у той год.

У Клетным, праўда крыху пазней, ён запісаў шмат фразеалагічных і лексічных узораў.

Думаецца, з той пары ў аднолькавай ступені сталі дарагімі для Янкоўскага і хлеб, і роднае слова, і песня. Без іх яму і не ўяўляецца жыццё. Праўда, напачатку марыў паступіць у архітэктурна-будавальнічы тэхнікум, нават і паступіў, ды, мабыць, лёс яго цягнуў усё ж да філалогіі. Але суровым быў шлях да яе... Ваіна. Спачатку фінская 1939 года, а затым — Вялікая Айчынная. У апошнюю Ф. Янкоўскі — камандзір партызанскай разведкі. Але і ў тыя суровыя гады ён рупна збірае нашы моўныя скарбы, занатоўвае ў паходны шшытак найбольш пашыраныя словы, чутыя ім ад партызанаў і падпольшчыкаў, ад сувязных і вясцоўцаў. Ведаў, ваіна не вечна будзе; прыйдзе мірны час — і трэба будзе засяваць разам з палітымі крывёю і знявечанымі палеткамі і ніву культуры. Ён стаў сапраўдным сейбітам на гэтай ніве. Настаўнічаў, працаваў у рэдакцыі газеты, а з 1956 года ўзначаліў кафедру беларускай мовы ў Мінскім педагогічным інстытуце імя М. Горкага.

Праца Ф. Янкоўскага носіць народны характар, у ёй зацікаўлены ўвесь народ, таму і памочнікаў у яго тысячы. З самых розных куточкаў рэспублікі дасылаюць яму яго карэспандэнты скарбы роднай мовы: хто свежае, незацяганае слова, хто малапашыранае выслоў'е, а хто і прымаўку — гэтак і расце і без таго вялікая моўная картатэка прафесара Ф. Янкоўскага. Цяпер у ёй тысячы народных фразеалагізмаў, прыказак, прымавак, прыгаворак, вітаніяў, зычэнняў, многія з якіх яшчэ не надрукаваны.

У апошнія гады Ф. Янкоўскі наспрабаваў свае сілы ў

мастацкай прозе. Абраў для сябе і адпаведны жанр — абразкі. У аснову іх леглі жыццёвыя з'явы і факты, убачаныя і перажытыя самім аўтарам. У многіх з іх прасочваецца і ўласны творчы жыццёпіс. Так, з абразка «Бацькі» мы даведваемся, што адным з першых памочнікаў Ф. Янкоўскага ў класіфікацыйны збор моўных скарбаў быў не хто іншы, як яго бацька. «А ці запісаў ты сабе такое слова? — пытаўся ён звычайна. — А такое? Ці маеш?»

Бацьку свайго Ф. Янкоўскі называе настаўнікам. Ён нечым яму нагадвае Ф. Багушэвіча. Гэтыя два вобразы ў яго часам то зліваюцца ў адзін, то зноў разбігаюцца. Ва ўсякім разе ў нататках Янкоўскага ёсць такая згадка: «Абодва дарагія мне. Адзін — родны бацька, другі — той, хто, як ніхто да яго, сказаў свету пра Беларусь і беларусаў...»

Гэтае слова, пачатае Ф. Багушэвічам, працягвае казаць пра наш народ і Ф. Янкоўскі.

У 1972 годзе яму было наддана званне заслужанага дзеяча навукі БССР. Гэта яшчэ адно прызнанне яго руплівай, гэткай патрэбнай для народа працы.

Планы і мары Ф. Янкоўскага на самую бліzkую будучыню неабсяжныя. І найпершы клопат — беларуская фразеалогія. Тут Ф. Янкоўскі ідзе, можна сказаць, па цаліку, поле дзейнасці для яго шырокае. «Не стае толькі рук, — скардзіцца жартам ён. — Каб было чатыры рукі, то кожнай з іх знайшлося б што рабіць. Ва ўсякім разе — не гулялі б...»

На Беларусі шмат самых розных вучоных. Постаць Ф. Янкоўскага сярод іх адметная. У яго асобе надзвычай гарманічна спалучаюцца рысы вучонага і проста чалавека. Ён перш за ўсё чалавек, самы звычайны, але неспакойны, няўрымслівы. Ён працуе сам шмат і падахочвае да працы іншых, клопаціцца пра лёс сваіх выхаванцаў. Усё гэта робіць яго асобу асабліва аўтарытэтай і паважанай.

Сам жа Фёдар Міхайлавіч пра свае жыццёвыя клопаты гаворыць так: «Няма больш пачэснай працы і занятку, чым праца і занятак, звязаныя з духоўнай культурай свайго народа, духоўным жыццём, з яго духоўнымі здабыткамі, а сярод іх — моваю, родным словам».

У гэтым выказванні ўся шчырасць душы Ф. Янкоўскага.

Уладзімір СОДАЛЬ.

З АПОШНІХ ВЕРНІСАЖАЎ

У Мінску, у залах Палаца мастацтва, пачала работу рэспубліканская выстаўка «Маладая гвардыя Краіны Саветаў», прысвечаная 60-годдзю Усесаюзнага Ленінскага Камуністычнага Саюза Моладзі. Экспазіцыя ўключае звыш 270 твораў жывапісу, графікі, дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва 168 аўтараў.

Агульнымі намаганнямі мастакі здолелі стварыць праўдзівы і пераканаўчы вобраз маладога будаўніка камунізму. Яны знаёмяць гледачоў з героямі — камсамольцамі, якіх сустрэлі на далёкіх абсягах Сібіры, на БАМе, на новабудоўлях Беларусі, на палявых станах і ў навуковых лабараторыях. Не абмінулі тэму гісторыі, барацьбы за светлае сёння.

У экспазіцыю ўключаны партрэты, пейзажы, нацюрморты, тэматычныя кампазіцыі. Разам з вядомымі ў рэспубліцы майстрамі выступае таленавітая моладзь.

Сапраўднымі акаварэльнымі «паэмамі» ўспрымаюцца стварэння А. Гаршкавозам серыі «Беларускія кіламетры БАМа», «Сібірскі цыкл». Яны не толькі вабяць гледача сваёй маляўнічасцю, але прымушаюць адчуць суровы характар прыроды тых мясцін, дзе ідзе вялікая будоўля, напружаны рытм работы, халодную, неабжытую прастору навакол. Гаршкавоз смела выкарыстоўвае асацыятыўную нагрукку колеру. У яго акаварэлях пераважаюць сіне-фіялетаваыя фарбы — трывожныя, напружаныя, знаёмыя гледачам найбольш па касмічных пейзажах.

Знаёміцца з творчасцю маладых мастакоў цікава, бо гэта дае магчымасць нейкім чынам зазірнуць у будучыню беларускага выяўленчага мастацтва. Маладыя аўтары разумеюць і тонка адчуваюць навакольны свет, не капіруюць яго, а раскрываюць праз уласнае светаадчуванне паззію і прыгажосць сучаснасці, багацце душы савецкага чалавека, яго задум, імкненні, спраў.

Адметнай рысай гэтай выстаўкі, на мой погляд, з'яўляецца багаты каларыт палотнаў, буйная івевень фарбаў. Мастакі надаюць колеру вялікае значэнне як сродку выяўлення ідэі, унутранага, псіхалагічнага стану чалавека. Так чырвоныя фарбы з палатна Міхаіла Савіцкага «Камсамольцы» сталі сэнсавым цэнтрам усяго твора. У гэтым выяўленца сталы прафесіяналізм мастака.

Мне спадабаліся цудоўныя па каларыту і арыгінальнасці па тэхніцы выканання карціны М. Селешчука. Спокойныя, лірычныя фарбы абуджаюць думкі, успаміны.

Беларускія мастакі пастаянна імкнуцца паказаць іейкую новую грань нашага жыцця, і таму пачуццём шчырасці, пачуццём захаплення чалавекам-працаўніком напоўнены іх творы.

А. ЛЫСЕНКА.

НА ЗДЫМКАХ: у зале дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва; Ф. ЯНУШКЕВІЧ. «Паўстанцы». Першая частка трыціа «Кастусь Каліноўскі»; Р. СІПЛЕВІЧ. «Балерына»; В. МАРКАВЕЦ. «Свята ў Докшыцах».

«КРЫНІЦА»

У ЧЭХАСЛАВАКІ

Украіну, у Чаркаскую вобласць. Там у вёсцы Руская Паляна народны хор адзначае 60-годдзе. З гэтым хорам случчана даўно сяброўць і спаборнічаюць. Вонят Украінскія сябры маюць вялікі, але і казловіцкія артысты не адстаюць.

На рэспубліканскім аглядзе-фестывалі народнай творчасці казловіцкі хор удастоен дыплама I ступені.

...Выступаў у сваім раёне, перад вясцоўцамі заўсёды вельмі адказна. А ў той вечар казловіцкія спевакі асабліва хваляваліся. Іх слухаў разам з іншымі госць з-за акіяна.

У дарэвалюцыйны час падаўся ў Амерыку хлопец са Случчыны Аляксей Савіцкі. Меркаваў праз год-другі разбагацець і вярнуцца дамоў. Але склалася так, што прыйшлося застацца на чужыне. А разбагацець так і не ўдалося. І васьм Аляксей Савіцкі ў сваіх родных Працавічах, у калгасе «1 Мая», дзе працуе на землі і дзе быў старшынёй у той час Васіль Козел, які, дарэчы, таксама ездзіў шукаць шчасце за акіяна, ды хутка вярнуўся. У калгасе «1 Мая» госцю спадабалася. Вырасшыў яшчэ пабываць Аляксей Савіцкі ў Казлові-

чах, у калгасе імя Кірава. Ужо вярнуўшыся ў ЗША, Аляксей Андрэевіч напісаў: «У Казловічах — цэнтры калгаса імя Кірава — мы бачылі прыгожы будынак школы ў тры паверхі. Такая школа ні ў чым не ўступіць гарадской. У вёсцы — вялікі Дом культуры, магазін, лазня, медыцынскі пункт і розныя культурна-бытавыя ўстановы. Буліцы ў Казловічах заасфальтаваныя і ўсе ў зелініне дрэў. Ёсць чым пахваляцца тутэйшым сялянам — і дастаткам і культурай».

Р. ПАСТРОН.

А ШТО ЯШЧЭ ЗНОЙДЗЕНА?

Скончылася гарачая пара ў супрацоўнікаў сектара археалогіі Інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР. Зноў заселі яны ў лабараторыях і кабінетах — падводзяць вынікі археалагічных раскопак у старажытным Бярэці, Віцебску, Лідзе, Быхаўскім раёне, а таксама ў Мінску. Працягнуты сёлета даследаванні на раскопках старажытнага гарадзішча на рацэ Менка ля вёскі Гарадзішча Мінскага раёна. Яны вядуцца тут з 1975 года і дазваляюць вывучыць тры перыяды: ранні жалезны век (рубеж нашай эры), эпоху Кіеўскай Русі і час Вялікага княства Літоўскага.

Асабліваю цікавасць выклікаюць матэрыялы даследаванняў перыяду Кіеўскай Русі. Шматлікія знаходкі сведчаць аб тым, што тут размяшчаўся буйны цэнтр,

які, на думку кіраўніка экспедыцыі кандыдата гістарычных навук Георгія Штыхава, быў папярэднікам Мінска. Раскопкі даюць магчымасць прадставіць развіццё феадальных адносін у эпоху Кіеўскай Русі, даюць звесткі аб станаўленні гарадоў на нашай зямлі. Ёсць тысячы цікавых знаходак. Напрыклад, рэчы з шыфернага сланца, які прывозілі сюды з раёна Оўруча на Валыні. Мясцовае насельніцтва рабіла з яго пацеркі, верацённыя прасніцы, жорны. Знойдзена шмат керамічнага посуду, сярод якога трапляюцца і рэшткі посуду са знакам князёў Рурывічаў—трызубцам. Унікальнай знаходкай з'яўляецца бронзавая ікона XI стагоддзя, якая сведчыць аб развіцці вытворчасці высокамастацкіх вырабаў. Яшчэ

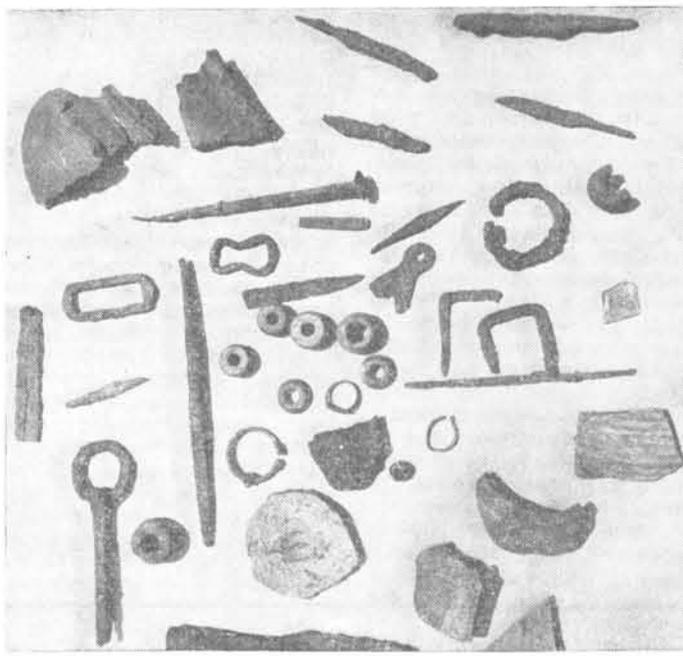
адна ўдача археолагаў — гема (пячатка), выкананая з каменя блакітнага колеру. Знаходка вывучаецца, але, на думку кіраўніка экспедыцыі, гэта, хутчэй за ўсё, выраб антычнага перыяду, які сведчыць аб сувязях насельніцтва старажытнага гарадзішча з іншымі краінамі і народамі.

Раскопкі ля Менкі будуць працягвацца.

Я. КАЗЮЛЯ.

НА ЗДЫМКАХ: раскопкі старажытнага гарадзішча на рацэ Менка паблізу Мінска; бронзавая ікона XI стагоддзя; павялічаны малюнак гемы — самай цікавай знаходкі археалагічнага сезона; кіраўнік археалагічнай экспедыцыі Георгій ШТЫХАВ і лабарант Вадзім ХАЧАНКОУ за работай; спадчына X—XI стагоддзяў.

Фота аўтара.

ГАЛОЎНАЕ КНІГАСХОВІШЧА РЭСПУБЛІКІ

Дзяржаўная бібліятэка БССР імя У. І. Леніна — адна з буйнейшых у краіне. Сёння яе кніжны фонд перавышае 6,5 мільёна экзэмпляраў. Гэтым багаццем карыстаюцца дзесяткі тысяч чытачоў.

Галоўнае кнігасховішча рэспублікі створана ў 1922 годзе. Праз дзесяць гадоў яму было прысвоена імя У. І. Леніна.

Шлі гады, бібліятэка інтэнсіўна папаўнялася новымі кнігамі. Перад вайной у ёй налічвалася каля двух мільёнаў тамоў. Сховішча становілася цэнтрам усёй бібліяграфічнай і метадычнай работы ў рэспубліцы. Міжбібліятэчны абанемент прадстаўляў літаратуру ў ча-

совае карыстанне бібліятэкам Беларусі, іншых савецкіх рэспублік. Быў устаноўлены кнігаабмен з 89 арганізацыямі 27 краін свету, у тым ліку з бібліятэкай Кангрэса ЗША, Нью-йоркскай публічнай бібліятэкай, Венскай нацыянальнай бібліятэкай, Інстытутам славяназнаўства ў Парыжы і іншымі.

У перыяд часовай акупацыі Беларусі самую каштоўную літаратуру гітлераўцы вывезлі, астатнюю амаль поўнасю знішчылі. Яны разбурылі ўвесь архіў перыядычных выданняў, прывялі ў нягоднасць каталогі і картатэкі, абсталіванне.

Шмат працы і намаганняў прыклаў калектыў пасля

вяртання ў родныя месцы. Працаваць даводзілася ў паўразбураным памяшканні. Збіраліся рэшткі кніг, часопісаў і газет, каталожных карткаў.

Свой уклад у адраджэнне бібліятэкі ўнеслі і воіны Савецкай Арміі. Знойдзеныя кнігі з нашым штампам яны адпраўлялі ў Мінск, калі ж такой магчымасці не было, паведамлялі аб іх, указвалі месца знаходжання кніг.

Расшырэнне кніжнага фонду ішло ўсе пасляваенныя гады, працягваецца яно і сёння. Бібліятэка атрымлівае абавязковы экзэмпляр усіх выданняў, якія выходзяць у Савецкім Саюзе. Арганізаваны інтэнсіўны абмен літаратурай з усімі сацыялістычнымі краінамі і

шэрагам капіталістычных дзяржаў.

Шмат важнага можа знайсці чытач у аддзеле беларускай літаратуры. Тут — кнігі, выдадзеныя на працягу ўсёй гісторыі кнігадрукавання ў Беларусі. Вядзецца бібліяграфічная картатэка матэрыялаў аб Беларускай ССР, апублікаваных у рэспубліканскім, саюзным друку і ў прэсе сацыялістычных краін.

У бібліятэцы працуюць 12 чытальных залаў, дамашні абанемент навуковай кнігі. Акрамя таго, праз міжбібліятэчны абанемент паслугамі бібліятэкі карыстаюцца не толькі мінчане, але і працаўнікі іншых гарадоў і вёсак рэспублікі.

Я. ЛЬВОВІЧ.

Фінальныя спаборніцтвы Кубка Савецкага Саюза па тэнісу для жаночых каманд завяршыліся ў Душанбе. Жаночая зборная Беларусі перамагла зборныя Украіны, Эстоніі, Казахстана, Масквы і ўпершыню заваявала ганаровы трафей — Кубак СССР.

Чэмпіянат свету па міжнародных шанках, у якім выступаюць дваццаць спартсменаў з трынаццаці краін, адбываецца ў італьянскім курортным горадзе Арка.

Спачатку гульні праходзяць у двух паўфіналах, пасля чаго па іхэсць мацнейшых з кожнай групы выступаюць у фінале, дзе і разыграюць званне чэмпіёна. Мінчанін А. Гантварг пасля перамоў тураў лідзіруе ў сваім паўфінале.

Беларускія бадмінтаністы Анатоль Скрыпко (Мінск) і Святлана Бялясава (Магілёў) заваявалі першыя месцы ва ўсесаюзным турніры на прызы Акадэміі навук СССР, прычым Святлана стала ўладальніцай прызоў ва ўсіх разрадах.

У Ашхабадзе стартаваў шахматны чэмпіянат СССР першай лігі. Сярод удзельнікаў турніра мінчане — міжнародны майстар Віктар Купрыччык і чэмпіён БССР майстар Альберт Капенгут.

Гумар

— Дзям, чаму ты спазніўся на ўрок?
— Я сабраўся на рыбалку, але бацька не пуціў мяне.
— Вельмі добра. Я рада, што ў цябе такі разумны бацька. Ён, вядома, растлумачыў табе, чаму нельга прапуськаць ўрок?
— Не, ён сказаў, што чарвякоў на дваіх не хопіць.

НАВЕДВАЛЬНІК. У вас ёсць дзікая качка?

АФІЦЫЯНТ. Не, сэр. Але ў нас ёсць свойская качка, і мы можам спецыяльна раздражніць яе для вас.

— Гэта праўда, што ваш каваль іцёк разам з грашымі і вашай дачкой?

— На жаль, праўда. Але ён накінуў мне запіску, у якой клянецца, што ўсё сумленна верне. Дачку ён ужо мне прыслаў...

— Што табе купіць на дзень нараджэння, Пенічак?

— Пласцінкі, бабуля.

— Але я не ведаю, якія...

— А ты напрасі, каб табе далі паслухаць. Тыя, што больш за ўсё табе не спадабаюцца, купі мяне.

— Два мафіёзі ў Сіцыліі атрымалі заданне забіць трэцяга. Ён навінен быў з'явіцца ў іхэсць раныцы ля ўваходу ў кафэ. Яны чакалі яго да васьмі.

— Спадзяюся, — сказаў адзін з мафіёзі, — з ім не здарылася нічога дрэннага.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:
МІНСК-ГСП,
ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97,
33-02-80, 33-03-15,
33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. 1478